

Pieniny

Pieniny představují asi 35 kilometrů dlouhý horský celek, jenž je součástí úzkého Bradlového pásma Západních Karpat. Bradlové pásmo vystupuje na pomezí Vnitřních a Vnějších Západních Karpat jako úzký pás odolných vápenců a dolomitů druhohorního stáří.

V roce 1967 byly Pieniny vyhlášeny národním parkem (PIENAP) o rozloze pouhých 2125 ha. PIENAP je tak rozlohou nejmenším národním parkem na Slovensku. Od roku 1932 byly Pieniny přírodní rezervací. Na polské straně Pienin se nachází Pieninski Park Narodowy (PPN), který byl vyhlášen již v roce 1932 a jeho rozloha je 23, 46 km² (2346 ha)

Pieniny jsou uváděny jako nejstarší evropský NP.

RELIÉF A PŮDA:

Geologicky je území Pienin tvořeno úzkým bradlovým pásmem protínajícím okolní flyšové podloží, jenž se v nejmladších třetihorách vlivem horizontálních tlaků z vrásnění flyšového podloží vztyčil místy až do kolmého směru a výrazně zúžil – z asi 100 km na současných pár kilometrů. Měkčí horninová skladba bradlového podloží tvořená zejména břidlicemi a slepencem neodolala erozním vlivům vody – Dunajce, Lesnického potoka a erozní síle počasí – zejména větru. Dlouhodobě působící eroze vymodelovala na tomto úzkém bradlovém pase reliéf různorodých tvarů – skalní soutěsky, vápencové kolmé stěny a hluboké kaňony či jeskyně.

Půdní poměry v regionu Pienin úzce souvisí s charakterem reliéfu a s horninovou skladbou podloží. Významně se zde projevuje rozličná minerální skladba flyše a bradlového pásma. Minerální bohatost vápenců bradlového pásu je zde v kontrastu s flyšovým substrátem typickým pro méně úrodné půdy. Kromě těchto geologických aspektů mají vliv na charakter půdy v Pieninách klimatické poměry a zejména soustavně probíhající vodní a větrná eroze.

PODNEBÍ:

Pieniny patří to mírného severského klimatického pásma s typicky mírnou až studenou zimou. Průměrná červencová teplotou zde stoupá nad 16 °C a lednová zase klesá pod -3 °C. Zbývající část Polska patří do mírně chladné zóny – s průměrnou červencovou teplotou nepřesahující 16 °C. Obecně platí, že se stoupající nadmořskou výškou je podnebí chladnější a vlhčí.

Pro region Pienin jsou na podzim a v zimě typické inverzní klimatické situace, kdy je ve vyšších polohách slunečno a teplo, zatímco doliny jsou ponořeny do chladné a vlhké mlhy.

VODSTVO:

Region je bohatý na srážky, přibližně polovina z celkového úhrnu srážek se vypaří, zbylá polovina odteče. Pieniny a Zamagurie patří do povodí řeky Dunajec, protože zde

směřují všechny toky Zamaguria. Tyto vodní toky sbírají vodu z území o rozloze 1496 km², které řeka Dunajec a později polská řeka Wisla odvádí do Baltského moře.

V regionu Pienin a Spišské Magury se nachází množství jezer. Například: Velké Osturnianské jezero, Jezerské jezero, Malé jezero.

FLORA A FAUNA:

Bohatství Pieninské flóry a fauny se už v dávné minulosti dostalo do pozornosti člověka. Červenoklášteřští mniši zde sbírali léčivé rostliny, což dokazuje i herbář, spojován se jménem mnicha Cypriána.

Flóra

Vegetace v Pieninách je uspořádána do výškových stupňů, přičemž svou pestrostí kopíruje rozmanitost minerální skladby podloží. A právě druhová pestrost Pieninské flóry je to, co fascinuje botaniky. Rostou zde totiž mnohé druhy vzácných rostlin a endemitů, jejich typickými představiteli jsou kopretina Zawadského (*Chrysanthemum zawadskii*), žebříce horská sibiřská (*Libanotis pyrenaica* subsp. *bipinnata*), pampeliška Pieninská (*Taraxacum pienanicum*) či huseník alpský (*Arabis alpina*). Vzhledem k relativně malé nadmořské výšce tvořily lesní krypt Pienin v minulosti zejména bučiny, příchod člověka do Pienin znamenal i doplnění o smrk ztepilý (*Picea abies*), borovici vejmutovku (*Pinus strobus*), modřín opadavý (*Larix decidua*) a náletové dřeviny – břízu bělokorou (*Betula pendula*) a jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*).

Fauna

I pro Pieniňskou faunu je typická druhová pestrost, kterou do značné míry ovlivnila a nadále ovlivňuje značná geomorfologická členitost, střídání různě exponovaných svahů, kaňonovitých roklin, skalnatých strání, souvislých lesů, náhorních plání a luk. Vyskytují se zde mnozí vzácní živočichové a jeden endemický druh – chvostoskok (*Collembola*). Ze vzácnějších druhů bezobratlých třeba zmínit motýla Jasoň červenooký (*Parnassius apollo*), kobylku Pieninskou (*Isophya pienensis*) a saranče pěší (*Podisma pedestris*), z významných druhů ptáků v Pieninách hnízdí výr velký (*Bubo bubo*), káně lesní (*Buteo buteo*), poštolka obecná (*Falco tinnunculus*), či ohrožené druhy – tetřev (*Tetrao urogallus*) a koroptev polní (*Perdix perdix*). Ze vzácnějších savců lze vidět lovit vydru říční (*Lutra lutra*), vlka (*Canis lupus*) či rysa ostrovida (*Lynx lynx*), z ryb se zde vyskytuje pstruh potoční (*Salmo trutta morpha fario*) a duhový (*Oncorhynchus mykiss*), vranka obecná (*Cottus gobio*), lipan podhorní (*Thymallus thymallus*), jelec tloušť (*Leuciscus cephalus*) a jesen (*Leuciscus idus*), parma obecná (*Barbus barbus*), štika obecná (*Esox lucius*) a hlavatka podunajská (*Hucho hucho*), jako náhrada za pstruha obecného formu mořskou (*Salmo trutta morpha trutta*).

ÚZEMNÍ ČLENĚNÍ PIENIN

Czorszyńskie Pieniny – nacházejí se v západní části Pienin na polském území, táhnou se od Zelených skalek po sedlo SZOPK pod Třemi Korunami, jejich součástí jsou soutěsky Czorsztyn a Niedzica.

Centrální Pieniny – rozkládají se po obou stranách průlomu Dunajce, na polské straně jsou jejich součástí známé a dominantní soutěska Tři Koruny a Sokolica, na slovenské straně zase hřeben Klášterní Hory, hřeben Holice a Haligovské Skály.

Malé Pieniny – nacházejí se ve východní části Pienin a tvoří jejich široký hřeben po obou stranách státní hranice začínající nad obcí Lesnica, který pokračuje až k sedlu Rozdíl nad obcí Litmanová. V kontrastu s jejich pojmenováním se zde nachází nejvyšší vrchol v Pieninách – Vysoké Skalky.

POUŽITÉ ZDROJE A LITERATURA

<http://www.pieniny.sk/popis/pnpark/pnpark.html>

http://www.pienap.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=1&Itemid=1

<http://www.polsko.travel/cz/narodni-parky/pieninsky-narodni-park/>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Pieniny>

<http://www.pieninyportal.com/index.php/sk/national-park-pieniny-pienap.page>